

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова ПК ЗУНУ

Оксана ДЕСЯТЮК

Протокол засідання ПК ЗУНУ

№ 3 від 01.04. 2025 р.

ПРОГРАМА

***вступного випробування з української мови як мови навчання для
іноземних студентів та осіб без громадянства - претендентів
на здобуття освітнього ступеня бакалавр***

Голова предметної екзаменаційної комісії

Наталія РИБІНА

Відповідальний секретар ПК ЗУНУ

Василь МЕЛЬНИЧЕНКО

Тернопіль 2025

Вступ

Програма фахового вступного випробування з української мови розроблена для конкурсного відбору вступників - іноземців та осіб без громадянства та складена відповідно до вимог МОН України, Закону України «Про вищу освіту», основних критеріїв Державного освітнього стандарту з української мови як іноземної, а також Європейських рекомендацій щодо рівня володіння іноземною мовою.

Абітурієнт має показати, наскільки чітко й точно він може впоратися з будь-яким завданням, наближеним до ситуації з реального життя, в якій потрібно виявити знання мови. Зокрема, слід орієнтуватися в іншомовному інформаційному просторі, розуміти суть отриманої інформації, уміло й ефективно використовувати набуті в процесі навчання вміння й навички.

Зміст завдань для оцінки якості сформованості іншомовної комунікативної компетентності уніфіковано за видами і формами виконання та враховує особливості української мови як іноземної.

Об'єктами контролю є **читання** як вид мовленнєвої діяльності, а також **лексичний і граматичний аспекти іншомовної комунікації (використання мови)**.

Завдання для визначення рівня сформованості іншомовної компетенції в читанні орієнтується на різні його стратегії: з розумінням основної інформації (ознайомлювальне читання), повної інформації (вивчаюче читання) та пошук окремих фактів (вибіркове читання).

Тексти (для ознайомлювального читання) можуть містити незнайомі слова – до 5%, а для вивчаючого та вибіркового читання – до 3%, про значення яких можна здогадатись із контексту, за словотворчими елементами, за співзвучністю з рідною мовою (слова-інтернаціоналізми). Загальний обсяг текстів не перевищує 1500 слів.

Контроль **лексичної та граматичної компетенції (використання мови)** передбачає визначення рівня сформованості мовних навичок: здатності

самостійно добирати і формоутворювати лексичні одиниці та граматичні явища відповідно до комунікативних потреб спілкування у межах сформульованих завдань. Основними засадами для вибору видів і змісту тестів слугують завдання комунікативно-когнітивного спрямування.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО АБІТУРІЄНТІВ НА ВСТУПНОМУ ІСПИТІ

ЧАСТИНА I. ЧИТАННЯ

Мета – виявити рівень сформованості вмінь читати і розуміти автентичні тексти самостійно, у визначений проміжок часу.

Вимоги щодо практичного володіння читанням як видом мовленнєвої діяльності

У тестах оцінюється рівень розуміння тексту, уміння вступника узагальнювати зміст прочитаного, виокремлювати ключові слова та визначати значення незнайомих слів за контекстом або словотворчими елементами.

Абітурієнт повинен розуміти прочитані автентичні тексти різних жанрів і стилів; знаходити та аналізувати необхідну інформацію, робити висновки з прочитаного; виділяти головну думку/ідею, диференціювати основні факти і другорядну інформацію; аналізувати і зіставляти інформацію, розуміти логічні зв'язки між частинами тексту.

Вступник повинен читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів, розглядаючи їх як джерело різноманітної інформації і як засіб оволодіння нею.

Форми завдань:

- із вибором правильної відповіді;
- на заповнення пропусків у тексті;
- знаходження аргументів та висновків;
- вибір назв абзаців тексту із запропонованих назв.

Типи текстів:

- статті із періодичних видань;
- листи (особисті, ділові тощо);
- оголошення, реклама;
- розклади (уроків, руху поїздів тощо);
- меню, кулінарні рецепти;
- програми (телевізійні, радіо тощо);

- особисті нотатки, повідомлення;
- уривки художніх творів.

Для досягнення зазначеного для вступу до вищих навчальних закладів рівня, тобто рівня B1, **вступник-іноземець повинен вміти:**

- розуміти основний зміст неадаптованого тексту, описового та розповідного типу, науково-популярного чи загальноосвітнього змісту, його тему та комунікативну мету;
- розуміти деталі тексту, окремі факти та зв'язок між ними;
- опис подій, почуттів та побажань у приватних листах на рівні, достатньому для листування;
- розуміти тексти з лінійною послідовністю викладу про явища, пов'язані зі сферою зацікавлень;
- розуміти чітко написані інструкції щодо користування технічним обладнанням, предметами побуту;
- знайти головну інформацію в повсякденних матеріалах, таких як: листи, брошури та короткі офіційні документи;
- знайти головні тези в газетних статтях із простою лінійною структурою на відомі теми про відомі предмети;
- знайти основні положення, докази й узагальнення в аргументованому тексті з чіткою структурою;
- знайти бажану інформацію з великих за обсягом текстів.

Обсяг тексту – не менше 1500 друкованих знаків.

Шкала вмінь з читання відповідно до «Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання та оцінювання» та «Стандартизованих вимог до рівнів володіння українською мовою як іноземною» (рішення колегії МОН України від 22.05.2018 № 5/1-7).

Кожен наступний рівень охоплює вміння, описані на нижчих рівнях, тобто випускник загальноосвітнього закладу повинен мати розвинуті вміння, визначені рівнями від A1 до B1.

	Загальне розуміння
B1	Може читати з достатнім рівнем розуміння прості тексти, що містять фактичну інформацію за тематикою, пов'язаною з власними інтересами і сферою діяльності.
A2	Розуміє короткі прості тексти, що містять найуживаніші слова, включаючи деяку кількість слів, які мають спільну форму і значення в міжнародній лексиці. Розуміє короткі, прості тексти на знайомі теми конкретного характеру, які містять слова, часто вживані у повсякденному житті, а також слова, пов'язані з власною діяльністю/роботою.
A1	Розуміє дуже короткі прості тексти, розпізнає знайомі назви, слова, а також базові вислови, перечитуючи у разі необхідності.

	Читання кореспонденції
B1	Розуміє опис подій, почуттів та бажань у приватному листуванні достатньо добре для того, щоб регулярно листуватися з товаришем.
A2	Розуміє основні типи стандартних шаблонних листів і факсових повідомлень (запити, замовлення, листи-підтвердження тощо) на знайомі теми.
A1	Розуміє короткі особисті листи. Розуміє короткі прості повідомлення на листівках.

	Читання для орієнтації
B1/ B1+	Може переглянути більші за обсягом тексти для виявлення необхідної інформації, її збирання, а також отримання з різних частин тексту або з різних текстів для виконання окремих конкретних завдань.
A2	Знаходить і розуміє потрібну інформацію в повсякденних матеріалах, таких, як листи, брошури, короткі офіційні документи. Може знайти конкретну, передбачувану інформацію в простому щоденному матеріалі: рекламній об'яві, проспекті, меню, довідниковому переліку або розкладі тощо. Може розмішувати конкретну інформацію в певному порядку, а також вирізняти необхідну інформацію (наприклад, використовуючи «Жовті сторінки», знайти потрібну послугу або торговця). Розуміє зміст написів на вивісках, оголошеннях, об'явах, що пояснюють напрямки, містять інструкції, попередження про небезпеку в громадських місцях, зокрема у ресторанах, кафе, на залізничних станціях, робочих місцях.
A1	Розпізнає знайомі назви, слова й найпростіші базові вислови на написах та об'явах у дуже звичних щоденних ситуаціях.

	Читання для отримання інформації та доказів
B1	Здатний розпізнавати основні висновки, які впливають із ясно визначених логічних текстів. Усвідомлює головну лінію аргументації у трактуванні представленої проблеми, хоча не обов'язково в деталях.
A2	Виділяє суттєві моменти в простих газетних статтях на знайомі теми. Розпізнає конкретну інформацію в простих письмових матеріалах, із якими має справу, таких як листи, брошури та короткі газетні статті, що описують події.
A1	Розуміє, про що йдеться, зі змісту найпростіших інформаційних матеріалів та коротких описів, особливо, коли є візуальна підтримка.

	Читання інструкцій
B1	Розуміє інструкції щодо користування обладнанням, написані простою, чіткою мовою.
A2	Розуміє правила, наприклад, безпеки, якщо їх написано простою мовою. Розуміє прості інструкції до обладнання, яке використовується у повсякденному житті (наприклад, інструкція щодо користування громадським телефоном).
A1	Може виконувати короткі, прості письмові інструкції (наприклад, прочитати від X до Y).

ЧАСТИНА II. ВИКОРИСТАННЯ МОВИ

Мета – визначити рівень володіння лексичним та граматичним матеріалом, що дадуть можливість вступнику вільно спілкуватися.

Лексична компетенція – це знання та здатність застосовувати словниковий запас, який складається з лексичних та граматичних елементів.

Лексичні елементи містять знання певних функціональних зразків, як, наприклад, привітання, прислів'я, архаїчні вирази, фразеологічні ідіоми та дієслова, сталі висловлювання ситуативного плану, словосполучення тощо.

Граматичні елементи складаються із знання певних класів слів та частин мови: артиклів; слів, що визначають кількість; вказівних та особових займенників; питальних та відносних займенників; присвійних займенників; прийменників, допоміжних та модальних дієслів; сполучників тощо.

Граматична компетенція визначається як знання та здатність використовувати граматичні ресурси мови, розуміти й виражати значення, висловлюючи та розпізнаючи правильно сформульовані фрази і речення відповідно до набору певних принципів, завдяки чому висловлювання має смислове навантаження.

Граматична компетенція спирається на знання *елементів*, з яких складаються слова (морфем, префіксів, суфіксів тощо); певних *граматичних категорій* (числа, роду, відмінка, злічуваних/незлічуваних, абстрактних/конкретних іменників, перехідних/неперехідних дієслів, пасивної/активної/часу/виду/форм дієслова тощо); *класів* (частин мови, дієвідмінювання тощо); *структур* (простих/складних слів, фраз, речень тощо); *процесів* (поєднань елементів слів, речень, градації, перетворення тощо); *зв'язків та відношень* (управління, узгодження тощо).

Вимоги

щодо практичного володіння лексичним та граматичним матеріалом

У тестах оцінюється рівень знань лексичного і граматичного матеріалу абітурієнтів. Вступник вміє аналізувати і зіставляти інформацію, добирати синоніми, фразові дієслова відповідно до контексту, розуміє логічні зв'язки у тексті.

Форми завдань (можливі варіанти):

- із вибором однієї правильної відповіді:
Завдання полягає у тому, щоб вступник вибрав одну правильну відповідь із чотирьох запропонованих варіантів відповідей;
- заповнення пропусків у тексті:
Завдання полягає в тому, щоб вступник заповнив пропуски в тексті, використовуючи запропоновані слова або словосполучення. Вибір здійснюється відповідно до мети, знань, навичок та вмінь, що перевіряються з лексики чи граматики.

Забезпечення:

Автентичні текст невеликі за обсягом.

Завдання завжди пов'язані із ситуаціями спілкування згідно з чинними навчальними програмами.

Вступник повинен вміти:

- ідентифікувати та вибирати правильні формулювання для вживання в мові лексичних одиниць та граматичних конструкцій в процесі писемного спілкування.

У тестах використовуються зразки писемного мовлення України. Уміння випускників перевіряються за допомогою тестових завдань множинного вибору (з вибором однієї правильної відповіді).

Тест складається із коротких текстів/уривків текстів обсягом до 200 слів, які перевіряють розуміння інструкцій, офіційних повідомлень та рекламних оголошень, а також уривків із рекламних буклетів, листів, газет, журналів.

Шкала лексичних вмінь

	Обсяг словникового запасу
B1	Має достатній словниковий запас для самовираження, використовуючи трохи більше слів, ніж потрібно, на теми, що стосуються повсякденного життя: родина, хобі і інтереси, робота, подорожі та поточні події.
A2	Має достатній лексичний запас для виконання шаблонних, щоденних операцій, які охоплюють знайомі ситуації та тематику. Має достатній словниковий запас для здійснення комунікативних потреб. Має достатній лексичний запас для копіювання з метою користування у реальному середовищі.
A1	Має базовий репертуар ізольованих окремих слів та висловлювань, пов'язаних з певними конкретними ситуаціями.

	Контроль словникового запасу
B1	Вміє добре контролювати елементарний словниковий запас, але припускається серйозних помилок при висловлюванні більш складних думок або при викладанні інформації на незнайомі теми чи ситуації.
A2	Може контролювати вузький репертуар, пов'язаний з конкретними щоденними потребами.
A1	Може контролювати вузький репертуар, пов'язаний з конкретними щоденними потребами.

Шкала граматичних вмінь

	Граматична правильність
B1	Може спілкуватися з поміркованою правильністю та точністю в знайомих контекстах; добре контролює себе, хоча й відчувається вплив рідної мови. Помилки трапляються, але повністю зрозуміло, що користувач намагається повідомити. Помірковано правильно використовує той граматичний репертуар, що найчастіше використовується у мовленні: шаблони та зразки, пов'язані з передбаченими ситуаціями.

A2	Правильно використовує прості структури, але систематично припускається типових помилок (наприклад, плутає часи), що не порушує, акт комунікації, тобто висловлюється зрозуміло.
A1	Може обмежено контролювати незначний обсяг простих і граматичних структур та зразків речень у вивченому репертуарі.

До морфології відносять внутрішню організацію слів. Слова можна розділити на морфеми, які класифікуються, як корінь та основа слова, афікси: префікси, суфікси, закінчення. Слова можна класифікувати як прості (складаються тільки з кореня), складні (корінь+афікс), складені (складаються з двох або більше коренів). Сюди ж також відносяться способи модифікації слів, такі, як чергування голосних; зміна приголосного; неправильні форми; форми, які не змінюються.

До синтаксису відносять організацію слів у реченнях з точки зору категорій, елементів, класів, структури процесів та їх взаємодії у вигляді певних правил. Здатність організовувати речення для вираження та передачі значення є центральним аспектом розвинутої комунікативної компетенції.

Семантична компетенція має відношення до усвідомлення та контролю за організаційними структурами, такими, як відповідність окремого слова загальному змісту, синонімії, значенням категорій, структур, процесів, логічних узгоджень тощо.

СФЕРИ СПІЛКУВАННЯ

ТЕМАТИКА ТЕКСТІВ ДЛЯ ЧИТАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МОВИ

1. Особистісна сфера

- Повсякденне життя і його проблеми.
- Сім'я. Родинні стосунки.
- Характер людини.
- Режим дня.
- Здоровий спосіб життя.
- Дружба, любов
- Стосунки з однолітками, в колективі.
- Світ захоплень.
- Дозвілля, відпочинок.
- Особистісні пріоритети.
- Плани на майбутнє, вибір професії.

2. Публічна сфера.

- Навколишнє середовище.
- Життя в країні, мова якої вивчається.
- Подорожі, екскурсії.
- Культура і мистецтво в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Спорт в Україні та в країні, мова якої вивчається.

- Література в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Засоби масової інформації.
- Молодь і сучасний світ.
- Людина і довкілля.
- Одяг.
- Покупки.
- Харчування.
- Науково-технічний прогрес, видатні діячі науки.
- Україна у світовій спільноті.
- Свята, знаменні дати, події в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Традиції та звичаї в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Видатні діячі історії та культури України та країни, мова якої вивчається.
- Визначені об'єкти історичної та культурної спадщини України та в країні, мова якої вивчається.
- Музеї, виставки.
- Кіно, телебачення.
- Обов'язки та права людини.
- Міжнародні організації, міжнародний рух.

3. Освітня сфера.

- Освіта, навчання, виховання.
- Шкільне життя.
- Улюблені навчальні предмети.
- Система освіти в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Іноземні мови у житті людини.

ВИМОГИ ЩОДО ВОЛОДІННЯ МОВНОЮ КОМПЕТЕНЦІЄЮ

АНГЛІЙСЬКА МОВА

Лексичний матеріал.

Лексичний мінімум вступника складає 2500 одиниць, відповідно до тематики ситуативного спілкування, передбаченої «Стандартизованими вимогами до рівнів володіння українською мовою як іноземною» (рішення колегії МОН України від 22.05.2018 № 5/1-7).

Словотворення.

Ступені порівняння якісних прикметників та прислівників.

Утворення назв осіб за видом діяльності: *співати* – *співак*, *викладати* – *викладач*, *читати* – *читач*.

Утворення іменників від дієслів: *читати* – *читання*, *говорити* – *говоріння*, *бачити* – *бачення*.

Утворення іменників-назв місць за виконуваною дією: *спати* – *спальня*, *приймати* – *приймальня*, *читати* – *читальня*, *вітати* – *вітальня*.

Утворення прикметників та прислівників від іменників: *осінь* – *осінній*, *вечір* – *вечірній*, *швидкий* – *швидко*.

Утворення префіксальних дієслів руху: *іти* – *прийти*, *перейти*, *дійти*, *відійти*, *зайти*, *вийти*; *їхати* – *приїхати*, *переїхати*, *доїхати*, *від'їхати*, *заїхати*, *поїхати*, *виїхати*, *об'їхати*.

Морфологія.

Іменник. Вживання іменників у однині та у множині, присвійному відмінку. Утворення відмінкових форм іменних частин мови в однині та множині. Власні та загальні іменники.

Прикметник. Вживання прикметників. Ступені порівняння прикметників. Відмінювання прикметників в однині та множині.

Займенник. Види займенників. Вживання займенників. Відмінювання займенників різних розрядів.

Прислівник. Вживання ступенів порівняння прислівників. Прислівники місця і часу.

Числівник. Кількісні й порядкові числівники та їх відмінювання.

Службові частини мови (прийменник, сполучник, частка).

Дієслово. Особові форми дієслова (дієвідмінювання). Дійсний, умовний і наказовий способи дієслова.

Синтаксис.

Розповідні, питальні та спонукальні речення.

Структура різних типів речень.

Прості речення.

Прості ускладнені речення.

Безособові речення.

Складні речення (складносурядні і складнопідрядні).

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАВДАНЬ ТЕСТУ

Тест з української мови як іноземної мови складається із тестових завдань закритої форми.

1. Завдання на встановлення відповідності

У завданнях пропонується підібрати заголовки до текстів/частин текстів із поданих варіантів; твердження/ситуації до оголошень/текстів; запитання до відповідей або відповіді до запитань; визначити правильність/неправильність твердження/ ситуації.

Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт встановив правильну відповідність і позначив правильний варіант відповіді у листку відповідей.

Завдання вважається невиконаним у випадках, якщо:

- а) позначено неправильний варіант відповіді;
- б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний варіант;
- в) не позначено жодного із варіантів відповіді.

2. Завдання на заповнення пропусків

У завданнях пропонується заповнити пропуски в тексті лексичними одиницями, необхідними відповідно до контексту.

Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт вписав правильні лексичні одиниці у листок відповідей.

Завдання вважається невиконаним у випадках, якщо:

- а) у бланк вписані неправильні лексичні одиниці;
- б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний варіант;
- в) відповіді на листку відповіді не позначено.

Максимальна кількість балів, які може набрати вступник за виконання тестових завдань, складає 200 балів.

Загальний час виконання тестових завдань – 60 хвилин.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

1. Біденко Л., Завгородній В., Казанджигєва М. Українська мова для іноземців. Рівень В1. Київ: Університетська книга, 2022. 364 с.
2. Волкова О., Ворона Н., Голованенко Є. Українська мова для студентів-іноземців (початковий рівень). Київ: Університетська книга, 2019. 256 с.
3. Голованенко Є., Дегтярьова Т., Дядченко Г. Українська мова для іноземців. Рівень А1. Київ : Університетська книга, 2022. 288с.
4. Дегтярьова Т. О., Дядченко, Г. В, Кулішенко Л. А. Українська мова для іноземців у таблицях та коментарях: навч. посібник. Суми: СумДУ, 2021. 123 с.

5. Дегтярьова Т. О., Дядченко Г. В., Скварча О. М. Українська мова як іноземна.

Елементарний курс: навч. посібник. Суми: СумДУ, 2020. 140 с.

6. Дугін С., Косенко Ю. Learn Ukrainian Now. Teach-yourself book. Київ: Університетська книга, 2019. 120 с.

7. Збірник текстів і завдань до практичних занять з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для іноземних студентів 11 усіх напрямів підготовки всіх форм навчання / укл. О. С. Дьолог, І. І. Сметана. Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 55 с.

8. Луцак С., Ільків А., Криницька О. Українська мова як іноземна для англомовних студентів. У двох книгах. Київ, 2019. 456 с.

9. Мазурик Д. Українська мова для іноземців. Крок за кроком. Харків : Фоліо, 2019. 220 с.

10. Мацюк Г. Р. Українська мова. Практичний курс для іноземців: навчальний посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2019. 195 с.

11. Сварич Н. Українська мова для іноземних студентів (елементарний рівень): навчальний посібник. К., КНУ імені Тараса Шевченка, 2019. 208 с.

12. Силка А. Українська мова для студентів-іноземців з англійською мовою навчання. Київ: Університетська книга, 2021. 130 с.

13. Терлак З., Сербенська О. Українська мова для початківців. Київ: Апріорі, 2019. 268 с.

14. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навчально-практичний посібник для іноземних студентів усіх напрямів підготовки. Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 190 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

вступного випробування з української мови як іноземної

Освітній ступінь: бакалавр

Тест складається з двох частин:

- читання,
- використання мови,

У тесті використовуються завдання чотирьох форм:

1. Завдання на встановлення відповідності (№1-10)

У завданнях пропонується визначити правильність/неправильність твердження/ситуації.

Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт встановив правильну відповідність і позначив правильний варіант відповіді у листку відповідей.

Завдання вважається невиконаним у випадках, якщо:

- а) позначено неправильний варіант відповіді;
- б) не позначено жодного із варіантів відповіді.

Максимальна кількість балів за цей тип завдання тесту – 50 балів. Кожне правильно виконане завдання оцінюється у 5 балів ($10 \times 5 = 50$).

2. Завдання на заповнення пропусків (№11-40)

У завданнях пропонується заповнити пропуски в тексті лексичними або граматичними одиницями, необхідними відповідно до контексту.

Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт вписав правильну відповідь у листок відповідей.

Завдання вважається невиконаним у випадках, якщо:

- а) у бланк вписана неправильна відповідь;
- б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний варіант;
- в) відповіді на листку відповіді не позначено.

Максимальна кількість балів за тестові запитання 11-40 – 150 балів. Кожне правильно виконане завдання оцінюється у 5 балів ($30 \times 5 = 150$).

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту з іноземної мови, складає 200 балів.

Загальний час виконання тестових завдань – 60 хвилин.